

MEI 2022

HET WETTELIJK KADER VOOR DE OPLEIDING EN TEWERKSTELLING VAN FRANSE VLUCHTELINGEN IN BELGIË (WALLONIË EN VLAANDEREN).

Juridische analyse

Met steun van het Europees Fonds
voor Regionale Ontwikkeling

Interreg
France-Wallonie-Vlaanderen UNION EUROPEENNE
EUROPESE UNIE

AB Réfugiés - Emploi

Inhoud

I.	Inleiding	3
II.	Wat is de vluchtelingenstatus in België? Welke rechten en verplichtingen zijn eraan verbonden ?	3
II.1.	Algemeen	3
II.2.	De statuten, rechten en plichten van vluchtelingen naar Belgisch recht	5
II.2.1	De statuten voor de bescherming inzake asiel in België	5
III.	De toegang tot de arbeidsmarkt : hebben vluchtelingen toegang tot de arbeidsmarkt en wat zijn de modaliteiten?	8
III.1.	Algemene principes	8
III.2.	Concrete toepassing naar Belgisch recht van het recht op toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor de houders van een langdurige of permanente verblijfstitel in België	8
III.2.1.	De burgers van de EU of de EER	8
III.2.2.	De derdelanders (buiten EU)	9
III.3.	Concrete toepassing naar Belgisch recht van het recht op toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor de houders van een langdurige of permanente verblijfstitel in een andere EU-Lidstaat (c.q. Frankrijk)	11
III.3.1.	De burgers van de EU of de EER	11
III.3.2.	De derde-landers (buiten EU)	11
III.4.	Concrete toepassing naar Belgisch recht van het recht op toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor de houders van een specifieke verblijfstitel in België met het oog op tewerkstelling	11
III.4.1.	In het Vlaamse Gewest	12
III.4.2.	In het Waalse Gewest	14
III.5.	Inschrijven als werkzoekende in een andere EU-Lidstaat	15
IV.	De toepasselijke regels inzake arbeid: arbeidsovereenkomsten en ontslag	17
VI.	Voorlopige conclusie : knelpunten en pistes van oplossing	18

I. Inleiding

Voorliggend rapport kadert in het onderzoek naar de mogelijkheden voor de tewerkstelling in een bepaalde lidstaat van de Europese Unie van personen aan wie in een andere lidstaat van de Unie een beschermde status als vluchteling werd toegekend. Meer concreet handelt de vraag over de mogelijkheden voor tewerkstelling in België van vreemdelingen die in Frankrijk onder het beschermingsstatuut van vluchteling vallen en vice versa.

Dit rapport heeft een aantal doelstellingen. Vooreerst om het vluchtelingenstatuut aan beide zijden van de grens, in Frankrijk en België beter te begrijpen.

Daarnaast om een duidelijk inzicht te geven in de respectievelijke wet- en regelgeving met betrekking tot de tewerkstelling en de opleiding van Franse en Belgische vluchtelingen in respectievelijk België (Waals Gewest en Vlaams gewest) en in Frankrijk.

In fine beoogt dit rapport om de belemmeringen die bestaan voor deze vorm van grensoverschrijdende mobiliteit te identificeren en op basis daarvan een aantal concrete voorstellen voor het oplossen ervan te formuleren.

II. Wat is de vluchtelingenstatus in België? Welke rechten en verplichtingen zijn eraan verbonden ?

II.1. Algemeen

Als fundamentele bepaling van het internationaal humanitair recht wordt de vluchtelingenstatus geregeld door het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, bekend als het "Verdrag van Genève", dat op 28 juli 1951 werd ondertekend en werd aangevuld met het Protocol van New York, aangenomen op 31 januari 1967. Op het moment van inwerkingtreding van het Verdrag, op 22 april 1954, had België het Verdrag van Genève reeds geratificeerd. Het Protocol van 1967 is in werking getreden en door België geratificeerd.

Cruciaal voor de toepassing van het Verdrag is artikel 1 waarin wordt bepaald dat een vluchteling elke persoon is *"Die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren."*

In België heeft het Hof van Cassatie de rechtstreekse werking van het Verdrag van Genève erkend.¹ Dat wil zeggen dat een vluchteling zich kan beroepen op een bepaling van het Verdrag van Genève om zijn subjectieve rechten te doen gelden in geval van een geschil. Het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties houdt toezicht op de toepassing en naleving van dit Verdrag. Ook het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966 bevat bepalingen die een invloed hebben op deze materie. Dit verdrag heeft evenwel geen rechtstreekse werking.

Andere, binnen sociale organisaties afgesloten en ondertekende verdragen beïnvloeden het juridisch kader van het asielrecht. Het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens, dat werd aangenomen in het kader van de Raad van Europa en onder de jurisdictie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens valt, bevat belangrijke bepalingen voor het vluchtelingenrecht. Het betreft met name de artikelen 3 en 4 (verbod op foltering en verbod op slavernij en dwangarbeid) alsmede de artikelen 8 en 9 (recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven en de vrijheid van gedachte en godsdienst).

¹ Cass., 13 mei 1996, Pas 1996, 451.

Voor bepaalde aspecten van het arbeidsrecht, is artikel 11 van het verdrag belangrijk dat voorziet in vrijheid van vergadering en vereniging. Gezien het specifieke karakter van het Verdrag heeft het rechtstreekse juridische werking. Het Europees Sociaal Handvest voorziet sociale rechten die belangrijk kunnen zijn, zoals het recht op arbeid en het recht op eerlijke arbeidsomstandigheden. Het merendeel van de door het Sociaal Handvest gewaarborgde rechten heeft geen directe werking.

Op het niveau van de Europese Unie, bestaan er regels die de situatie van vluchtelingen vaststellen of bepalen. Artikel 18 van de het Handvest van de grondrechten van de EU erkent het recht op asiel in overeenstemming met de Conventie van Genève. Ook dit Handvest wordt beschouwd rechtstreekse werking te hebben. Ingevolge al deze elementen is de invloed van internationale verdragen in het domein van het vluchtelingenrecht groot.

De Europese Unie heeft ook Richtlijnen uitgevaardigd inzake het asielrecht. Sinds het Verdrag van Amsterdam hebben de lidstaten besloten om een gemeenschappelijk beheer van het asielbeleid tot stand te brengen binnen de Unie. Ingevolge het Verdrag van Amsterdam zijn belangrijke Richtlijnen op het vlak van asielrecht aangenomen.

De regels inzake asiel zijn onderworpen aan een proces van harmonisatie tussen de lidstaten van de Europese Unie, teneinde dezelfde standaarden van internationaal recht en van het Verdrag van Genève op een eenvormige wijze toe te passen op het grondgebied van de Unie.

De vaststelling van gemeenschappelijke normen en regels door middel van een gemeenschappelijk Europees asielstelsel treedt in werking met de buitengewone bijeenkomst van de Raad in Tampere op 15 en 16 oktober 1999.

Deze aanpak heeft enerzijds tot doel de grondbeginselen van het Verdrag van Genève te waarborgen, zoals het verbod tot uitzetting of terugzending van asielzoekers naar daar waar zij een risico lopen te worden vervolgd, en anderzijds, om een kader van solidariteit tussen de Lidstaten tot stand te brengen. Het Europese kader is tot stand gebracht om zowel de ontwikkeling van de interne markt en het vrije verkeer van personen te vergemakkelijken als om de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de Lidstaten voor het beheer van de buitengrenzen van de Unie te waarborgen.

Vijf teksten die in het begin van de jaren 2000 zijn aangenomen en thans van kracht zijn vormen de kern van het GEAS. Het betreft:

- De [richtlijn 2011/95/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (kwalificatie) legt het uniforme karakter voor de internationale bescherming vast;
- [Verordening 604/2013](#), "Dublin III" genoemd, goedgekeurd op 26 juni 2013 legt de criteria en instrumenten vast om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming dat door een onderdaan van een derde land of een staatloze bij een van de lidstaten wordt ingediend;
- De [richtlijn 2013/33/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming ("toegang" genoemd);
- De [richtlijn 2013/32/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming ("procedures" genoemd) die de procedures vastlegt bij aanvragen, interviews, onderhouds met de aanvragers en om de gevallen van opsluiting te beperken tot de gevallen in laatste instantie;
- De [verordening 603/2013/EU EURODAC](#), herzien, goedgekeurd op 26 juni 2013 die het functioneren van een informatica-systeem omkadert dat toelaat om de vingerafdrukken van de aanvragers te vergelijken.

II.2. De statuten, rechten en plichten van vluchtelingen naar Belgisch recht

Bovenvermelde fundamentele principes en Europese teksten werden in de Belgische wetgeving opgenomen als minimumnormen en referentiekaders met het oog op de definitie van de verleende bescherming, de inhoud ervan en de beroepsprocedures. De omzetting en vertaling daarvan in het Belgische recht alsook de statuten van de personen die in België internationale bescherming genieten of wensen te genieten, zal hiernavolgend verder worden gepreciseerd.

Elke vreemdeling die in België aankomt, kan er asiel vragen en om internationale bescherming verzoeken bij de Belgische autoriteiten. De persoon die om internationale bescherming verzoekt moet verschillende fasen doorlopen, gaande van het indienen van de aanvraag tot en met de definitieve beslissing. De status of het statuut van de betrokkene verschilt naargelang het stadium van de procedure waarin de aanvrager zich bevindt. In een eerste rapport werd uitgebreider ingegaan op de aspecten van de aanvraagprocedure en de actoren. Wij zullen ons hier beperken tot het beknopt weergeven van de statuten.

Het is van belang erop te wijzen dat het verblijfsstatuut van de vreemdeling het fundamentele referentiepunt is voor het bepalen van de (verdere) juridische situatie van de vreemdeling, en in het bijzonder diens sociaalrechtelijk statuut.

II.2.1 De statuten voor de bescherming inzake asiel in België

II.2.1.1. De erkende vluchteling en de gevolgen

Mits is voldaan aan de gestelde erkenningsvoorwaarden en na het doorlopen van de voorziene procedure in de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, wordt een verzoeker erkend als vluchteling. Deze erkenning heeft een aantal gevolgen.

a) Verblijfsvergunning

Wanneer een persoon die om internationale bescherming heeft verzocht wordt erkend als vluchteling wordt een elektronische kaart A afgeleverd, die hem - in eerste instantie - een tijdelijk verblijfsrecht van vijf jaar verleent te rekenen vanaf de datum van het indienen van het verzoek tot erkenning.

Na een tijdelijk verblijf van vijf jaar kan, op zijn verzoek, een onbeperkt verblijfsrecht worden toegekend aan de erkende vluchteling. In voorkomend geval ontvangt hij een elektronische B-kaart.²

Een vluchteling met een (tijdelijk of onbeperkt) verblijfsrecht in België kan zonder visum reizen naar de andere Schengenlanden, Bulgarije, Cyprus, Ierland, Kroatië en Roemenië en daar verblijven voor een periode van maximaal 90 dagen binnen een totale periode van 180 dagen. Dit is op voorwaarde dat hij in het bezit is van een geldig reisdocument. Het reisdocument, het "blauwe paspoort", wordt afgegeven door de gemeente van de hoofdverblijfplaats.

b) Integratietraject

De erkende vluchteling zal een verplicht integratietraject moeten volgen. Afhankelijk van waar op het grondgebied (Vlaamse, Waalse of Brusselse Gewest) hij zich bevindt zullen andere modaliteiten van toepassing zijn m.b.t. het programma.

Elk van de onderscheiden trajecten, beoogt een programma vast te stellen voor de integratie van nieuwkomers dat erop gericht is de autonomie van de betrokkene te versterken, met het oog op diens professionele, educatieve en sociale participatie. Een individuele en professionele begeleiding maakt deel uit van de diverse programma's.

² Artikel 49 van de wet van 15 december 1980

c) Toegang tot de arbeidsmarkt en de arbeid

Vreemdelingen die een geldig recht van verblijf in België hebben op grond van een bijzondere verblijfssituatie zijn in principe toegelaten om te werken. Voor de geldigheidsduur van de toegekende verblijfstitel (vijf jaar en nadien permanent) mag de erkende vluchteling werken in België. De toelating tot arbeid geldt voor het volledige grondgebied.

II.2.1.2. De subsidiaire bescherming

Ingevoerd door de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de voormelde wet van 15 december 1980 (artikel 48/4), wordt subsidiaire bescherming verleend aan personen die niet voldoen aan de voorwaarden om erkend te worden als vluchteling maar " (...) *ten aanzien van wie er zwaarwegende gronden bestaan om aan te nemen dat, wanneer hij naar zijn land van herkomst, of in het geval van een staatloze, naar het land waar hij vroeger gewoonlijk verbleef, terugkeert, een reëel risico zou lopen op ernstige schade (...) en die zich niet onder de bescherming van dat land kan of, wegens dat risico, wil stellen en niet onder de uitsluitingsgronden*".

Beide statuten zijn erg vergelijkbaar op het vlak van toegekende rechten en plichten, al zijn er een aantal belangrijke verschillen op het vlak van het verblijfsrecht. *De gevolgen van de in België verleende subsidiaire bescherming zijn:*

a) Verblijfsvergunning

Wanneer een persoon die om internationale bescherming heeft verzocht wordt erkend als subsidiair beschermde wordt een elektronische kaart A afgeleverd, die hem - in eerste instantie - een tijdelijk verblijfsrecht van één jaar verleent. Het verblijfsrecht kan echter op verzoek van de begunstigde worden verlengd. Indien de omstandigheden in het land van herkomst waarvoor subsidiaire bescherming werd verleend, niet zijn gewijzigd, wordt het verblijfsrecht tot tweemaal toe verlengd, telkens voor een periode van twee jaar. Na vijf jaar, te rekenen vanaf de datum van indiening van het verzoek om internationale bescherming, wordt een elektronische B-kaart afgegeven die een onbeperkt verblijfsrecht verleent.³

De subsidiair beschermde met een (tijdelijk of onbeperkt) verblijfsrecht in België kan zonder visum reizen naar de andere Schengenlanden, Bulgarije, Cyprus, Ierland, Kroatië en Roemenië en daar verblijven voor een periode van maximaal 90 dagen binnen een totale periode van 180 dagen. Dit is op voorwaarde dat hij in het bezit is van een geldig reisdocument. Het reisdocument, het "blauwe paspoort", wordt afgegeven door de gemeente van de hoofdverblijfplaats.

b) Het integratietraject

Met betrekking tot de rechten en plichten die worden opgelegd in het kader van de (verplichte) inburgeringstrajecten, gelden voor de persoon die subsidiaire bescherming geniet, dezelfde bepalingen als voor de erkende vluchteling. In dit geval verwijzen we naar de bepalingen omschreven onder het hoofdstuk II.2.1.1.b.

c) Toegang tot de arbeidsmarkt en de arbeid

Vreemdelingen die een geldig recht van verblijf in België hebben op grond van een bijzondere verblijfssituatie zijn in principe toegelaten om te werken. Voor de geldigheidsduur van de toegekende verblijfstitel (de eerste vijf jaar tijdelijk, nadien onbeperkt) mag de subsidiair beschermde werken in België. De toelating tot arbeid geldt voor het volledige grondgebied.

3 Artikel 49/2 van de wet van 15 december 1980.

II.2.1.3. De verzoeker om internationale bescherming (asielzoeker)

Nadat de asielprocedure is opgestart, d.w.z. nadat een betrokkene een verzoek om internationale bescherming heeft ingediend, die werd geregistreerd door de dienst Vreemdelingenzaken en overgemaakt aan het Commissariaat-generaal, wordt een bewijs van inschrijving afgeleverd. De gevolgen van dit statuut zijn:

a) De afgifte van een tijdelijke verblijfstitel

Het bewijs van inschrijving ("immatriculatie A) verleent de titel tot verblijf op het grondgebied. De asielzoeker verblijft legaal op het Belgische grondgebied en put daaruit bepaalde rechten.

De verzoeker om internationale bescherming mag tijdens de procedure betreffende de erkenning het grondgebied niet verlaten. Hij kan derhalve niet naar een andere lidstaat van de EU reizen. Indien hij dit toch zou doen, wordt de gevraagde asielprocedure stopgezet en verliest de betrokkene bijgevolg zijn recht op tijdelijk verblijf op het Belgisch grondgebied.

b) Integratietraject

De asielzoeker kan onder bepaalde voorwaarden op vrijwillige basis een integratietraject doorlopen. De modaliteiten daarvan verschillen naargelang de plaats op het grondgebied waar hij zich bevindt.

c) Toegang tot de arbeidsmarkt en de arbeid

Het certificaat van registratie dat de verblijfstitel bevat verleent, nadat een wachttijd van 4 maanden is verlopen, een arbeidsvergunning zodat de betrokkene toegang heeft tot de arbeidsmarkt. De wachttijd begint te lopen vanaf de daadwerkelijke indiening van het verzoek om internationale bescherming. Tijdens de wachttijd van vier maanden mag er echter geen enkele kennisgeving van een weigering van toekenning van het statuut van vluchteling betekend zijn. Indien dit toch is gebeurd, dan is het niet toegelaten dat de betrokkene werkt en vervalt de toelating tot arbeid. Zelfs niet wanneer deze in beroep gaat tegen de negatieve beslissing van het Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

Indien er geen kennisgeving heeft plaatsgevonden binnen de wachttijd van 4 maanden, dan is de arbeidsvergunning geldig en dit tot het moment dat het Commissariaat-generaal een beslissing ter kennis brengt over de toekenning of weigering van het gevraagde statuut van vluchteling / internationaal beschermd. In het geval men tegen deze beslissing in beroep gaat, geldt de arbeidstoelating eveneens tijdens de daaropvolgende beroepsprocedure bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Met de arbeidstoelating is arbeid op het hele grondgebied toegelaten (in alle regio's of Gewesten) en dit zowel als werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd.

De werkgever die een onderdaan van een derde land - en dus ook een aanvrager van internationale bescherming- in dienst wil nemen, moet eerst controleren of hij of zij in het bezit is van een geldige verblijfsvergunning of een andere geldige machtiging tot verblijf waaruit de blijkt dat arbeid is toegelaten. Daarnaast is de werkgever verantwoordelijk voor de verklaringen van het in- en uitdiensttreden in overeenstemming met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen terzake.⁴

Vermits een verzoeker om internationale bescherming het grondgebied van de lidstaat waar hij bescherming vraagt niet mag verlaten (om redenen die eigen zijn aan de procedure), is het verder analyseren van deze categorie voor het doel van de opdracht, niet relevant.

In het volgende onderdeel wordt daarom nader ingegaan op de modaliteiten van de toegang tot de Belgische arbeidsmarkt van vluchtelingen en subsidiair beschermden. Hierbij stelt zich de vraag naar de toegang op de Belgische arbeidsmarkt van zowel in België erkende vluchtelingen als in een andere lidstaat van de EU, in het bijzonder in Frankrijk.

4 Artikel 6 van de wet van 9 mei 2018.

III. De toegang tot de arbeidsmarkt: hebben vluchtelingen toegang tot de arbeidsmarkt en wat zijn de modaliteiten?

III.1. Algemene principes

Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad, bekend als de "kwalificatierichtlijn", bepaalt : *"De lidstaten staan personen die internationale bescherming genieten toe onmiddellijk nadat hun deze bescherming is verleend, een beroepsactiviteit als werknemer of zelfstandige op te nemen, waarbij de algemene voorschriften die gelden voor het beroep en de overheidsdienst moeten worden nageleefd."*

In het licht van deze bepaling van de Richtlijn rijst de vraag onder welke voorwaarden vluchtelingen en begunstigen van subsidiaire bescherming in België kunnen werken? Deze vraag heeft met andere woorden betrekking op de voorwaarden voor de toegang tot de Belgische arbeidsmarkt, ander gesteld, of - en, zo ja - onder welke voorwaarden een buitenlander in België mag werken.

Deze vraag moet niet uitsluitend worden beantwoord voor diegenen die in België een beschermde status hebben verkregen. Een van de kernvragen van deze studie is of de in een andere lidstaat erkende vluchteling of subsidiair beschermde toegang heeft tot de Belgische arbeidsmarkt en, zo ja, in welke gevallen.

Het recht op verblijf en het recht op toegang op de arbeidsmarkt zijn nauw aan elkaar verbonden. Hoewel ze worden geregeld door een verschillende wet- en regelgeving. Er moeten twee situaties worden onderscheiden. In de eerste situatie "opent" het verblijfsrecht dat aan een vreemdeling wordt toegekend het recht op arbeid. Dit is het geval voor vreemdelingen die zich in een bijzondere verblijfssituatie bevinden en wiens hoofddoel van hun komst naar België niet is om te werken. Een andere situatie betreft de vreemdeling wiens doel van de komst naar België wel is om hier te werken. Beide categorieën zijn relevant voor het voorliggend onderzoek. Met name omdat de eerst vermelde categorie onder meer de erkende vluchteling en subsidiair beschermde omvat. De tweede categorie handelt over de mogelijkheden van een buitenlander om in België tewerkgesteld te worden. Dit is relevant voor de problematiek van de tewerkstelling in België van in Frankrijk erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden.

In het overzicht dat volgt m.b.t. de toegang tot de arbeidsmarkt wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de vreemdelingen die een langdurig verblijfsrecht hebben in België of Frankrijk op grond van hun verblijfssituatie, en, diegenen die een tijdelijk verblijfsrecht hebben of kunnen krijgen om een economische activiteit uit te oefenen. Beide categorieën zijn van belang om te beoordelen of en onder welke voorwaarden een vluchteling of een subsidiair beschermde toelating kan krijgen tot de Belgische arbeidsmarkt.

III.2. Concrete toepassing naar Belgisch recht van het recht op toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor de houders van een langdurige of permanente verblijfstitel in België

III.2.1. De burgers van de EU of de EER

a) Principe

Ingevolge het vrije verkeer van werknemers, hetgeen een fundamenteel onderdeel is van de EU-wetgeving, is elke onderdaan van een EU-lidstaat toegelaten tot de arbeid in een andere lidstaat. Het verkeer van werknemers binnen de Unie is immers vrij.⁵

⁵ Artikel 45 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, *Publicatieblad Nr. 115 van 09/05/2008 blz. 0065 - 0066.*

Het daarbij ingesteld verbod op discriminatie op grond van nationaliteit betekent dat een gelijke behandeling wordt gegarandeerd tussen de werknemers van de lidstaten op het vlak van werkgelegenheid, verloning en arbeidsvoorwaarden. EU-onderdanen hebben geen bijzondere toelating (arbeidsvergunning) nodig om te werken in België.

De onderdanen van de Lidstaten van de Europese Economische Ruimte en van Zwitserland (de Zwitserse Bondsstaat, beschikken op grond van een wettelijke bepaling in België de toelating tot arbeid.⁶

Om als EU-werknemer te worden beschouwd moet de betrokkene (reële) arbeid in loondienst uitvoeren. Dit wil zeggen: prestaties leveren onder het gezag van iemand anders tegen vergoeding.

b) Gevolgen voor de betrokkene

De EU-onderdaan die voor een korte periode, dit wil zeggen minder dan drie maanden in België zal verblijven moet zich in principe binnen de tien werkdagen melden bij de gemeente waar hij verblijft. Het bewijs van de nationaliteit van een EU-lidstaat moet hierbij worden voorgelegd (paspoort of identiteitskaart).

In geval van een langer verblijf dan drie maanden dient men zich te registreren bij de gemeente waar men verblijft. Samen met het bewijs van nationaliteit zal, in geval men werkt in België, het bewijs van tewerkstelling of van aanwerving (toekomstige tewerkstelling) moeten worden voorgelegd.

c) Gevolgen voor de werkgever

De werkgever zal uiteraard moeten nagaan of de betrokkene beschikt over een verblijfsvergunning of een andere geldige machtiging tot verblijf waarop een toelating tot arbeid is vermeld. De gegevens moeten ter beschikking worden gehouden van de bevoegde inspectiediensten voor de duur van de tewerkstelling.

Daarenboven moet de werkgever alle aangifte doen van de indiensttreding (evenals van het einde van de tewerkstelling) bij de bevoegde diensten. Hierop bestaan in bepaalde gevallen uitzonderingen of vrijstellingen, o.m. afhankelijk van de duur van de tewerkstelling.

Wanneer de werkgever aan zijn verplichting verzaakt, riskeert hij een van de volgende strafrechtelijke sancties; hetzij een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6000 euro of één van die straffen alleen, hetzij een administratieve geldboete van 300 tot 3000 euro.

III.2.2. De derdelanders (buiten EU) met verblijfsrecht in België

a) Principe

De buitenlandse onderdanen die geen onderdaan van de EU of van de EER zijn en die een verblijfsrecht hebben in België op basis van een bijzondere verblijfssituatie kunnen overeenkomstig de bepalingen en voorwaarden van de wet van 9 mei 2018 en haar uitvoeringsbesluiten de toelating krijgen om te werken in België.

Het betreft een categorie van buitenlandse onderdanen waarvan het belangrijkste motief om naar België te komen niet het werk was, en van wie de toelating om te werken rechtstreeks is afgeleid van een bepaalde verblijfssituatie, die in de meeste gevallen, beperkt, onzeker of voorlopig is.

Aan de basis van de toelating tot de arbeid ligt derhalve de verblijfssituatie van de betrokkene in België. Dit is een fundamenteel andere insteek dan de toelating tot arbeid die specifiek wordt gevraagd en/of verleend met het doel in België te werken. De regels inzake economische migratie - die eventueel tot toegang tot de Belgische arbeidsmarkt zouden kunnen leiden voor een erkende vluchteling in een andere lidstaat - zullen verder aan bod komen.

⁶ Artikel 4 van de Wet van 9 mei 2018 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers die zich in een bijzondere verblijfssituatie bevinden.

Het koninklijk uitvoeringsbesluit bij voormelde wet van 2 september 2018 somt de categorieën van buitenlandse onderdanen op die op grond van hun bijzonder verblijfsstatuut in België toelating hebben om te werken in België. Zij ontvangen een gecombineerde titel, dit wil zeggen een verblijfsvergunning met in begrip van een toelating tot arbeid. De verleende vergunning vermeldt, in overeenstemming met de duur van de verleende verblijfsvergunning, de grenzen - in de tijd - van de arbeidstoelating.

Hebben aldus toelating om te werken op het ganse grondgebied van België, dus in alle gewesten :

- De in België erkende vluchtelingen;
- De personen die erkend zijn voor de subsidiaire beschermingsstatus gedurende de periode tijdens dewelke hun verblijf beperkt is.

De toelating tot arbeid is gekoppeld aan specifieke verblijfssituatie van de betrokkene in België. Dit verblijfsrecht wordt verleend op basis van een in België toegekende beschermingsstatus.

b) Gevolgen voor de betrokkene

- De in België **erkende vluchtelingen**.

Er wordt een elektronische A-kaart afgeleverd die een verblijfsrecht van 5 jaar verleent. Na afloop van 5 jaar wordt dit verblijfsrecht omgezet in een onbeperkt verblijfsrecht en wordt een elektronische B kaart afgeleverd.

De betrokkene is op basis van de afgeleverde verblijfstitel toegelaten tot de arbeid in België, in alle gewesten. De duur van de toelating tot arbeid is dezelfde als de duur van de verblijfstitel.

- de personen die erkend zijn voor de **subsidiaire beschermingsstatus** gedurende de periode tijdens dewelke hun verblijf beperkt is.

Er wordt een elektronische A-kaart afgeleverd die - in eerste instantie - een tijdelijk verblijfsrecht van één jaar verleent. Het verblijfsrecht kan echter op verzoek van de begunstigde worden verlengd. Indien de omstandigheden in het land van herkomst waarvoor subsidiaire bescherming werd verleend, niet zijn gewijzigd, wordt het verblijfsrecht tot tweemaal toe verlengd, telkens voor een periode van twee jaar. Na vijf jaar, te rekenen vanaf de datum van indiening van het verzoek om internationale bescherming, wordt een elektronische B-kaart afgegeven die een onbeperkt verblijfsrecht verleent.⁷

c) Gevolgen voor de werkgever

Een Belgische werkgever kan op het Belgisch grondgebied een in België erkende vluchteling (in het bezit van een A-kaart) of een subsidiair beschermde tewerkstellen.

De werkgever is in dit geval vrijgesteld van de aanvraag tot een arbeidsvergunning, nu de toelating tot arbeid deel uitmaakt van de afgeleverde verblijfsvergunning (gecombineerde titel).

Er werd eerder al gewezen op de verplichtingen van de werkgever die een onderdaan van een derde land wenst tewerk te stellen. Ook in het geval van tewerkstelling van een derdelander dient de werkgever dus :

- Vooraf na te gaan of deze beschikt over een verblijfsvergunning of een andere geldige machtiging tot verblijf die een vermelding bevat volgens dewelke werken is toegestaan;
- Dient hij deze gegevens ter beschikking te houden van de bevoegde inspectiediensten, ten minste tijdens de duur van de tewerkstellingsperiode;
- Aangifte te doen van de indiensttreding en de uitdiensttreding van de onderdaan overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen.⁸

Wanneer de werkgever aan zijn verplichting verzaakt, riskeert hij strafrechtelijke sancties; hetzij een

⁷ Artikel 49/2 van de wet van 15 december 1980.

⁸ Art. 6 van de wet van 9 mei 2018.

gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6000 euro of één van die straffen alleen, hetzij een administratieve geldboete van 300 tot 3000 euro.

De tewerkstelling van buitenlandse onderdanen zonder geldige verblijfsvergunning (en zonder toelating tot arbeid) wordt eveneens strafrechtelijk gesanctioneerd cfr. de bepalingen van artikel 175/1 van het sociaal strafwetboek.

III.3. Concrete toepassing naar Belgisch recht van het recht op toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor de houders van een langdurige of permanente verblijfstitel in een andere EU-Lidstaat (c.q. Frankrijk)

III.3.1. De burgers van de EU of de EER

Zie onder III.2.1.

III.3.2. De derde-landers (buiten EU)

a) Principe

Derdelanders die in een andere lidstaat een langdurige verblijfstitel hebben ontvangen, krijgen geen automatische toegang tot de Belgische arbeidsmarkt. De toegang tot de Belgische arbeidsmarkt is immers afhankelijk van hetzij een duurzaam recht op verblijf wegens de specifieke verblijfsituatie, hetzij van de specifieke gevallen (en toelating) waarin buitenlanders in België mogen werken.

Dit geldt dus evenzeer voor de vluchtelingen en de subsidiair beschermden die hun beschermingsstatus in Frankrijk hebben ontvangen. De toegang tot de Belgische arbeidsmarkt die is gebaseerd op een langdurig verblijfsrecht, is immers beperkt tot de in België (en niet in een andere lidstaat) erkende vluchtelingen of subsidiair beschermden.

III.4. Concrete toepassing naar Belgisch recht van het recht op toegang tot de Belgische arbeidsmarkt voor de houders van een specifieke verblijfstitel in België met het oog op tewerkstelling.

Aangezien de toekenning van een langdurige verblijfstitel in een andere lidstaat (in casu Frankrijk) aan een vluchteling of subsidiair beschermden geen automatische toegang tot de Belgische arbeidsmarkt inhoudt, moet verder worden onderzocht of zij hiertoe op een andere grondslag dan hun verblijfsstatuut toegang (kunnen) krijgen. Dit vraagstuk wordt geregeld door de wetgeving betreffende de economische migratie en wordt hiernavolgend besproken.

In het kader van de zesde staats hervorming, werd een aantal bevoegdheden overgedragen aan de gemeenschappen en de gewesten met betrekking tot het arbeidsmarktbeleid. Sedertdien is de tewerkstelling van buitenlandse werknemers principieel een gewestmaterie. Voortaan zijn de gewesten bevoegd voor de regulering, de toepassing, controle en monitoring, alsook het toezicht op alle aan de arbeidsvergunning (A en B) verbonden aspecten. De enige uitzondering betreft de normering van de arbeidsvergunningen afgeleverd op basis van "*de specifieke verblijfsituatie*" van bepaalde personen dat een federale bevoegdheid blijft; het betreft de supra toegelichte wet van 9 mei 2018.⁹

Gelet op het gegeven dat deze materie gewestbevoegdheid is moet een onderscheid worden gemaakt tussen de regeling die van toepassing is in het Vlaamse dan wel het Waalse Gewest.

⁹ Artikel 6, IX, 3° van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot Hervorming van de Instellingen, gewijzigd door de Bijzondere Wet van 6 januari 2014.

III.4.1. In het Vlaamse Gewest

1.a) Arbeid korter dan 90 dagen : De arbeidsvergunning en arbeidskaart

Een toelating tot arbeid van bepaalde duur zal enkel worden uitgereikt aan een in België gevestigde werkgever **wanneer het niet mogelijk is om binnen een redelijke termijn onder de werknemers op de arbeidsmarkt een werknemer te vinden** die, al of niet door een nog te volgen beroepsopleiding, geschikt is om de arbeidsplaats in kwestie op een bevredigende wijze en binnen een billijke termijn te bekleden.¹⁰

Voor de functies waarvoor door de minister vaststelt dat het knelpuntberoepen betreffen, d.w.z. waarvoor is vastgesteld dat er een structureel tekort is, geldt echter een vermoeden dat aan deze voorwaarde is voldaan. Met andere woorden: indien het om de invulling van een knelpuntberoep gaat, moet de werkgever de onmogelijkheid van invulling met werknemers op de arbeidsmarkt niet afzonderlijk aantonen.

De minister stelt hiertoe tweejaarlijks een **lijst van (middengeshoolde) functies** op, waarvoor bepaald werd dat er een structureel tekort aan arbeidskrachten is. Onder deze middengeshoolde functies vereisen kwalificaties van niveau 3 en 4 op basis van ervaring of opleiding.

De actuele lijst is geldig tot 28 februari 2021 (ministerieel besluit van 19 december 2018) en bevat twintig functies die in hoofdzaak technische functies en functies in de zorgsector betreffen (Installeren, monteren en onderhouden van elektrische, elektronische en sanitaire installaties, besturen en onderhoud van voertuigen, zorgkundigen).

1.b) Gevolgen voor de betrokkene

De betrokkene mag niet op het grondgebied verblijven op het ogenblik van de aanvraag van de toelating tot arbeid¹¹ en moet een toelating krijgen om op het grondgebied te verblijven. De aanvraag voor de arbeidsvergunning houdt eveneens de aanvraag voor een verblijf in. Het verkrijgen van een verblijfsrecht is afhankelijk van de voorwaarden die gelden om tot een (kort) verblijf toegelaten volgens de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied.

Zo geldt dat de betrokkene moet beschikken over voldoende bestaansmiddelen voor de duur van zijn tewerkstelling als werknemer, mag hij veroordeeld zijn geweest voor misdaden of wanbedrijven van gemeen recht en moet tevens het bewijs worden geleverd dat hij over een ziektekostenverzekering beschikt die alle risico's in België voor hemzelf (en zijn familieleden) dekt.

Men hoeft zich voor het verblijfsrecht van korte duur niet op het grondgebied te vestigen.

De aanwezigheid op het grondgebied zonder verblijfstitel wordt gevolgd door de verwijdering van het grondgebied maar wordt wegens overtreding van de bepalingen van de wet, strafrechtelijk gesanctioneerd.

1.c) Gevolgen voor de werkgever

De werkgever moet de toelating tot arbeid aanvragen. Hij moet, behoudens in het geval het om een knelpuntberoep zou gaan, de onmogelijkheid om binnen een redelijke termijn werknemers op de arbeidsmarkt te vinden staven op grond van bijzondere economische of sociale redenen.

2.a) Arbeid voor een periode van meer dan 90 dagen: De gecombineerde vergunning

Voor de arbeid die meer dan 90 dagen duurt zal een derdelander die zijn hoofdverblijfplaats in België vestigt een gecombineerde vergunning moeten worden aangevraagd (single permit).

Het is de werkgever de single permit moet aanvragen. Het besluit van de Vlaamse Regering voorziet grosso modo drie profielen waarvoor een single permit kan worden aangevraagd. De hooggeschoolde en

¹⁰ Artikel 18 Besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2018 houdende uitvoering van de Wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

¹¹ Tenzij de betrokkene het statuut van langdurig ingezetene zou hebben verkregen.

bijzondere profielen, de middengeschoolde profielen (de knelpuntberoepen, zie supra) en de overige profielen die onderworpen zijn aan de arbeidsmarkttest en waarvoor moet worden aangetoond dat er economische of sociale redenen bestaan die de invulling van de functie(s) door werknemers op de interne arbeidsmarkt, onmogelijk maakt.

Wij gaan hier niet verder in op de specifieke modaliteiten die gelden voor de categorie van hooggeschoolden en bijzondere profielen (hooggeschoolden, leidinggevenden, navorsers, post doctoraal onderzoekers, beroepsporters, schouwspelartiesten, ...) gezien deze profielen niet in scope van de opdrachtvraag zitten.

Voor de andere categorieën zal de toelating tot arbeid van bepaalde duur voor meer dan 90 dagen enkel worden uitgereikt aan een in België gevestigde werkgever **wanneer het niet mogelijk is om binnen een redelijke termijn onder de werknemers op de arbeidsmarkt een werknemer te vinden** die, al of niet door een nog te volgen beroepsopleiding, geschikt is om de arbeidsplaats in kwestie op een bevredigende wijze en binnen een billijke termijn te bekleden.¹² Ook voor de arbeid van meer dan 90 dagen geldt dat voor de knelpuntberoepen van de eerder vermelde lijst, vermoed wordt dat aan de voorwaarde van de niet-invulbaarheid is voldaan.

2.b) Gevolgen voor de betrokkene

De betrokkene mag niet op het grondgebied verblijven op het ogenblik van de aanvraag van de toelating tot arbeid¹³ en moet een toelating krijgen om op het grondgebied te verblijven voor meer dan 90 dagen. De aanvraag voor de single permit houdt eveneens een aanvraag voor een verblijfsvergunning in. Het verkrijgen van een verblijfsrecht is afhankelijk van de voorwaarden die gelden om tot een het verblijf te worden toegelaten volgens de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied zoals supra voor het kort verblijf vermeld werd.

Echter de gecombineerde vergunning voor meer dan 90 dagen impliceert dat de houder zich moet inschrijven in het vreemdelingenregister en dus zijn hoofdverblijfplaats moet vestigen in België. Gelet op de verblijfstitel die de betrokkene in Frankrijk heeft gekregen (statuut van vluchteling) lijkt deze piste een louter theoretische piste te zijn. Los van het antwoord op de vraag of de verblijfsvergunning überhaupt kan worden verleend door België stelt de noodzaak om zich op het Belgisch grondgebied te vestigen een probleem voor de vluchteling of subsidiair beschermde die in een andere EU lidstaat, in casu Frankrijk, een verblijfsrecht heeft.

Een vluchteling met een tijdelijk of onbeperkt verblijfsrecht kan weliswaar zonder visum reizen naar andere Schengenlanden, maar heeft slechts de mogelijkheid er te verblijven voor een periode van maximaal 90 dagen binnen een totale periode van 180 dagen. Hiertoe moet hij bovendien in het bezit zijn van een geldig reisdocument. Het statuut van vluchteling of subsidiair beschermde laat niet zich op het grondgebied van een andere lidstaat te vestigen.

Dit betekent o.i. dat de toelating tot arbeid voor meer dan 90 dagen voorzien in het besluit van de Vlaamse Regering, thans niet kan worden toegepast voor vluchtelingen of subsidiair beschermden. Zoals eerder aangehaald geldt deze vestigingsvoorwaarde niet voor arbeid van korte duur (maximaal 90 dagen). Hoewel ook in dat geval het verkrijgen van een effectieve toelating tot verblijf in België onzeker is (zie supra) verzetten minstens de regels inzake toegang en verblijf tot het grondgebied zich niet tegen een arbeidsvergunning voor maximaal 90 dagen.

2.c) Gevolgen voor de werkgever

Normaliter gebeurt de aanvraag voor een single permit door de werkgever. De aanvraag moet worden ingediend bij de bevoegde overheid, het Departement Werk & Sociale Economie van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Bij de aanvraag moeten alle relevante gegevens en stukken worden gevoegd in verband met de identiteit van tewerk te stellen derdelander, alsook het bewijs dat aan de diverse voorwaarden is voldaan (o.m. bewijs van voldoende middelen, de arbeidsovereenkomst, het bewijs van

¹² Artikel 18 Besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2018 houdende uitvoering van de Wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

¹³ Tenzij de betrokkene het statuut van langdurig ingezetene zou hebben verkregen.

afwezigheid van strafrechtelijke veroordelingen, ...).

Aangezien het echter omwille van de vestigingsplicht onmogelijk lijkt om een toelating te krijgen voor een tewerkstelling van meer dan 90 dagen voor een in een andere lidstaat erkende vluchteling of subsidiair beschermde, moet erop gewezen worden dat de werkgever zich blootstelt aan de strafrechtelijke sancties indien hij zonder hiertoe de nodige vergunning te hebben verkregen een derdelander tewerkstelt.

III.4.2. In het Waalse Gewest

De regeling inzake economische migratie op het grondgebied van het Waalse Gewest is opgenomen in het Besluit van de Waalse Regering betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en tot opheffing van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

1.a) Arbeid korter dan 90 dagen: De arbeidsvergunning en arbeidskaart B

Voor arbeid van minder dan 90 dagen door een derdelander die tijdens de tewerkstelling zijn hoofdverblijfplaats niet in België heeft, moet de werkgever een arbeidsvergunning verkrijgen en de onderdaan van een derde-land een arbeidskaart B.

De toelating tot arbeid van minder dan 90 dagen zal enkel worden uitgereikt aan een in België gevestigde werkgever wanneer het onmogelijk is om binnen een redelijke termijn onder de op de arbeidsmarkt beschikbare werknemers een werkzoekende te vinden die in staat is het beoogde werk naar tevredenheid en binnen een redelijke termijn uit te voeren, zelfs door middel van een adequate beroepsopleiding.¹⁴

Voor de functies waarvoor de minister een structureel tekort vaststelt in het Frase taalgebied, geldt deze voorwaarde niet. Met andere woorden: indien het om de invulling van een knelpuntberoep gaat, moet de werkgever de onmogelijkheid van invulling met op de arbeidsmarkt beschikbare werknemers niet aantonen.

Daarenboven is vereist dat een arbeidsovereenkomst wordt gesloten tussen de werkgever en de derdelander waarvoor de vergunning wordt gevraagd.

Het is van belang erop te wijzen dat het besluit voorziet dat de minister, in individuele gevallen van deze voorwaarden (arbeidsmarkt en arbeidsovereenkomst) kan afwijken om redenen van economische, sociale aard, volksgezondheid, openbare orde of openbare veiligheid die door de aanvrager worden gegeven. Bovendien gelden deze voorwaarden ook niet voor de specifieke categorieën van werknemers zoals de hogeschooleden, leidinggevenden, beroepssporters etc.

In voorkomend geval is de geldigheidsduur van de arbeidsvergunning en van de arbeidskaart B beperkt tot de geldigheidsduur van de toelating tot het werk.

1.b) Gevolgen voor de betrokkene

De derdelander moet een arbeidskaart B ontvangen. Hij mag zich niet op het grondgebied bevinden vooraleer hij een arbeidskaart B en een arbeidsvergunning heeft ontvangen.

Hij moet beschikken over een toelating tot verblijf. Hiertoe kan worden verwezen naar hetgeen geldt in de regeling voor het Vlaamse Gewest, aangezien de voorschriften met betrekking tot de toegang tot het grondgebied en het verblijf, voorzien in de wet van 15 december 1980, gelijk zijn.

1.c) Gevolgen voor de werkgever

De werkgever moet bij de bevoegde overheid, de Dienst Werk en arbeidsvergunningen van de Waalse Overheid, de arbeidsvergunning aanvragen die alle persoonsgegevens en identiteitsbewijzen van de werknemer en de gegevens over de functie die hij in het Franse taalgebied zal bekleden, moet bevatten.

¹⁴ Artikel 2 en 4 van het besluit van de Waalse Regering van 16 mei 2019 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

2.a) Arbeid langer dan 90 dagen : De gecombineerde vergunning

Voor tewerkstelling die een periode van 90 dagen overschrijdt moet een arbeidsvergunning worden afgeleverd in de gecombineerde vergunning of een andere verblijfsvergunning die wordt afgegeven met het oog op het verrichten van een werk voor meer dan negentig dagen.

De werkvergunning is alleen geldig als deze wordt gecombineerd met een gunstige verblijfsbeslissing van de Dienst Vreemdelingenzaken. Het verliest zijn geldigheid van rechtswege als de Dienst Vreemdelingenzaken het verblijf beëindigt.

De eerste afgeleverde vergunning geldt voor een maximale periode van 12 maanden. Hierop wordt slechts een uitzondering voorzien voor de hoogopgeleiden, m.n. houders van de Europese blauwe kaart, de onderzoekers en de gevallen van intra-groepsoverdrachten (werknemers die in België werken binnen het kader van een groep van ondernemingen). De verleende vergunning is geldig voor zover de betrokken werknemer over een legale verblijfstitel of verblijfsrecht in België beschikt.

2.b) Gevolgen voor de betrokkene

De betrokkene mag zich niet op het grondgebied bevinden tijdens de aanvraag. Vooraleer hij naar België kan komen moet hij een toelating krijgen om op het grondgebied te verblijven voor meer dan 90 dagen. De aanvraag voor de single permit houdt eveneens een aanvraag voor een verblijfsvergunning in. Het verkrijgen van een verblijfsrecht is afhankelijk van de voorwaarden die gelden om tot een het verblijf te worden toegelaten volgens de wet van 15 december 1980, in dezelfde mate als in het Vlaamse Gewest.

2.c) Gevolgen voor de werkgever

De werkgever moet de gecombineerde vergunning aanvragen die alle persoonsgegevens en identiteitsbewijzen van de werknemer en de gegevens over de functie die hij in het Waalse Gewest zal bekleden, moet bevatten. Daarenboven moeten bij de aanvraag alle documenten en bewijzen worden geleverd die zijn voorzien in het kader van de toekenning van een verblijf voor meer dan 3 maanden in de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang en het verblijf op het grondgebied. In dit verband gelden dezelfde voorschriften en voorwaarden zoals in het Vlaamse Gewest.

In geval een vergunning wordt verleend is de werkgever verplicht de bevoegde overheid te informeren in geval van schorsing, verbreking van de arbeidsovereenkomst of beëindiging van de tewerkstelling in België.

Zoals eerder gesteld, impliceert de gecombineerde vergunning voor meer dan 90 dagen dat de houder zich moet inschrijven in het vreemdelingenregister en dus zijn hoofdverblijfplaats moet vestigen in België. Gezien de vestigingsplicht moet hetzelfde voorbehoud worden gemaakt met betrekking tot de mogelijkheid op het verkrijgen van een recht op verblijf voor langer dan 3 maanden in hoofde van een in Frankrijk erkende vluchteling (zie supra onder Vlaams Gewest).

Aangezien het echter omwille van de vestigingsplicht onmogelijk lijkt om een toelating te krijgen voor een tewerkstelling van meer dan 90 dagen voor een in een andere lidstaat erkende vluchteling of subsidiair beschermde, moet erop gewezen worden dat de werkgever zich blootstelt aan de strafrechtelijke sancties indien hij zonder hiertoe de nodige vergunning heeft verkregen een derdelander tewerkstelt.

III.5. Inschrijven als werkzoekende in een andere EU-Lidstaat

Onderdanen van de EU-lidstaten kunnen een recht op verblijf in België krijgen als "EU-werkzoekende". Dit houdt in dat de onderdanen van de EU zich kunnen vestigen in België om binnen een redelijke termijn kennis te nemen van de eventuele werkaanbiedingen die bij de beroepskwalificaties passen en te solliciteren. De redelijke termijn wordt door het Hof van Justitie beoordeeld op een termijn van zes maanden. De EU-werkzoekende, onderdaan van een andere EU-lidstaat kan zich derhalve inschrijven als werkzoekende bij de bevoegde dienst voor arbeidsbemiddeling. Er wordt opgemerkt dat het recht op verblijf als EU-werkzoekende niet onbeperkt of onbegrensd is. Onder bepaalde omstandigheden en

voorwaarden kan de ontvangende lidstaat het recht op verblijf beëindigen.

Dit recht voor EU-onderdanen, toegekend in het kader van het vrij verkeer van personen, geldt evenwel enkel voor de onderdanen van de EU. Het geldt bijgevolg niet voor onderdanen van buiten de EU, ongeacht of zij een tijdelijke of permanente verblijfstitel hebben gekregen in een andere lidstaat.

Anders gesteld kan een in Frankrijk erkende vluchteling of subsidiair beschermde zich niet inschrijven als werkzoekende in België, noch in het Vlaamse Gewest noch in het Waalse Gewest. Noch kan hij beroep doen op de door de dienst voor arbeidsbemiddeling, rechtstreeks of onrechtstreeks aangeboden andere diensten, waaronder de beroepsopleidingen.

Een in België erkende vluchteling of subsidiair beschermde kan zich, op grond van het toegekende statuut en daaraan verbonden verblijfsrecht, inschrijven als werkzoekende. De begunstigde krijgt immers voor de duur van het toegekende verblijf en arbeidstoelating, onder dezelfde voorwaarden toegang tot de diensten van arbeidsbemiddeling.

IV. De toepasselijke regels inzake arbeid: arbeidsovereenkomsten en ontslag

Ongeacht de grondslag op basis waarvan een Belgische werkgever een buitenlandse werknemer tewerkstelt, gelden voor de tewerkstelling in België de regels van het Belgische arbeidsrecht en sociaal recht waardoor de Belgische werkgever gebonden is.

Wanneer een Belgische werkgever een werknemer met een buitenlandse nationaliteit tewerkstelt hetzij op basis van een toelating tot arbeid op grond van een specifieke verblijfssituatie (de vluchteling, subsidiair beschermde naar Belgisch recht) hetzij op grond van een specifieke toelating tot arbeid (economische migratie), kan de tewerkstelling op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde duur gebeuren. De toepasselijke regelgeving met betrekking tot de arbeidsovereenkomsten, opgenomen in de wet van 3 juli 1978, met inbegrip van de regels inzake beëindiging zijn onverminderd van toepassing.

Hierbij wordt nogmaals benadrukt dat de werkgever, op straffe van strafrechtelijke sancties, enkel een buitenlandse werknemer mag tewerkstellen voor zover deze over een arbeidstoelating en geldige verblijfstitel beschikt. Eerder werd verwezen op de controleplicht van de werkgever en de risico's die verbonden zijn aan de illegale tewerkstelling.

De tewerkstelling van buitenlandse werknemers in overtreding met de wetgeving, schendt de openbare orde omdat de wetgeving beoogt de interne arbeidsmarkt te beschermen. Zij regelt dus niet uitsluitend private belangen. In dat opzicht zou de tewerkstelling van een buitenlandse werknemer zonder geldige arbeidstoelating en verblijfstitel, de nietigheid van de arbeidsovereenkomst tot gevolg hebben.

Deze nietigheid van de arbeidsovereenkomst-die tot gevolg heeft dat er geen rechtsgevolgen aan verbonden worden, betekent niet per definitie dat de werknemer er zich, minstens wat het verleden betreft, niet op zou kunnen beroepen. Artikel 14 van de wet op de arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978 bepaalt immers dat de nietigheid niet kan worden ingeroepen ten aanzien van de rechten van de werknemer die voortvloeien uit de toepassing van de wet wanneer arbeid wordt verricht :

“1° ingevolge een overeenkomst die nietig is wegens een inbreuk op de bepalingen die de regelen van de arbeidsverhoudingen tot voorwerp hebben;(…)”. Aldus kan de werkgever er in het geval van tewerkstelling zonder dat een vergunning werd verleend, toch toe gehouden zijn om de rechten die voorkomen uit de arbeidsovereenkomst toe te passen.”¹⁵

15 Cass. 4 februari 2013, www.cass.be

VI. Voorlopige conclusie : knelpunten en pistes van oplossing.

De toelating om te werken laat de werkgever toe om een (specifieke) buitenlandse werknemer tewerk te stellen voor een duidelijk afgebakende functie en onder strikte voorwaarden. Als de bevoegde overheid een toelating om werk te verschaffen toekent aan een werkgever, kent dezelfde overheid op hetzelfde ogenblik en van rechtswege ook een arbeidsvergunning B toe aan de werknemer.

De toekenning van een werktoelating houdt dus steeds rechtstreeks en tegelijkertijd de toekenning van een werkvergunning B aan de werknemer in. De werknemer kan dus nooit onafhankelijk en rechtstreeks een werkvergunning B aanvragen.

De onderscheiden verblijfstitels voor werknemers gelden voor een periode van meer dan 90 dagen als de arbeidskaart en de arbeidsvergunning zijn toegekend in het kader van een lijst van knelpuntberoepen waarbij een structureel tekort bestaat in het Vlaams of het Waals Gewest. De werkgever en de werknemer moeten een arbeidsovereenkomst sluiten van maximaal twaalf maanden. De arbeidskaart moet worden gevraagd door de werkgever bij de overheidsdiensten van het Vlaams of Waals Gewest.

De uitzonderingen op de regel zijn onder de andere de onderzoekers, de postdoctorale medewerkers, directiepersoneel, hoog gekwalificeerd personeel (ze zijn toegestaan om te werken zonder voorafgaande toelating voor een duur van maximaal twaalf maanden) en het hooggekwalificeerd personeel, sportmensen en personen met een blauwe kaart (die voor een duur van 36 maanden worden toegelaten). Er staat geen enkele beroepsopleiding in België open voor buitenlandse werknemers die erkend zijn als vluchteling of als subsidiair beschermd in Frankrijk.

Er kan actie worden ondernomen bij de autoriteiten voor de opening van het statuut van grensarbeiders. Dan kan de toegang tot de arbeidsmarkt worden vereenvoudigd door het versneld verkrijgen van een toelating tot werk op basis van een loutere verblijfstitel van de lidstaat waarin de betrokkene gevestigd is. Er zou ook een uitzondering kunnen worden gemaakt op de verplichting om een nieuwe arbeidsmachtiging te verkrijgen voor de buitenlandse werknemer die reeds een machtiging om te werken heeft bekomen in de lidstaat waar hij vandaan komt. In deze beide hypothesen zou de lidstaat de verblijfstitel en/of de werkmachtiging die is toegekend door een andere lidstaat erkennen. Dit zou evenwel enkel gelden voor de grensarbeiders die duidelijk afgebakend kunnen worden. Bovendien geldt die erkenning louter voor de tijd van hun grensoverschrijdende tewerkstelling. Die gevallen worden limitatief vastgelegd in een gemeenschappelijk akkoord tussen beide lidstaten. Dit kan worden opgenomen in het Voorstel voor een verordening betreffende een mechanisme om juridische en administratieve belemmeringen in een grensoverschrijdende context uit de weg te ruimen.

Met steun van het Europees Fonds
voor Regionale Ontwikkeling

Partners

Geassocieerde partners

Met de steun van

Europees Fonds voor
Regionale Ontwikkeling

Deze studie kan
gedownload worden
van de website
www.ab-refugies.eu.

